

EDİTÖRE MEKTUP

Ülkemizde GETAT uygulamaları ve Anadolu Tıbbi Dergisi'nin ilk bir yılı

Anadolu Tıbbi yüzyıllar içinde güçlü bir zeminde gelişmiş ve birçok damardan beslenmiştir. Bu damarlar içinde Orta Asya'dan Anadolu'ya göç eden Türklerin beraberinde getirdikleri folklorik tıp ve şaman uygulamaları, Antik Yunan döneminden gelen ve humoral patolojiye dayanan mekanistik tıp ve müslüman Araplar'dan geçen Tıbb-ı Nebevi uygulamaları en güçlülerini oluşturur (1). Bugün, Türkiye'de Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp (GETAT) uygulamaları ilk çalışmaların başladığı 2011 yılından beri böyle bir kaynaktan beslenerek emin adımlarla ilerliyor. GETAT çalışmalarına başladığımız ilk günlerde başarı için belirlediğimiz “Kanıt Dayalı GETAT Uygulamaları” mottomuzda ülkemizde yapılabilecek uygulamaları belirlemek için öncelikle Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) yayınları sonrasında dünyanın her yerinden ulaşabildiğimiz tüm akademik bilimsel yayınları titizlikle kontrol ettik. Hedefimiz bilimsel ve kanıt dayalı uygulamaları, öncelikle ülkemizdeki sağlık profesyonelleriyle tanıştırmak, sonrasında GETAT uygulayıcı ve araştırmacılarının laboratuvar ve klinik çalışmalarını destekleyerek tüm insanlığa hizmet etmek adına bilimsel alt yapısı sağlam, standardize GETAT uygulamalarının ülkemizden çıkmasını sağlamaktı.

Erken dönem çalışmalar, eğitimin standardize edilmesi ve bu alanda çalışacak sağlık profesyonellerinin donanımlı biçimde yetiştirilmesine odaklandı. Sağlık Bakanlığı bünyesinde yapılan çalışmalarla sertifikalı eğitim standartları belirlendi ve eğitimlerin bu çerçevede yürütülmesi güvence altına alındı. Daha sonra GETAT alanında bilimsel araştırmaların yapılması ve kanıt gücünün artırılması için GETAT Klinik Araştırma Yönetmeliği dergimiz editörlerinden Prof. Dr. Hanefi ÖZBEK'in özverili çalışmaları ile hazırlandı ve yürürlüğe sokuldu. Bunu GETAT etik kurullarının oluşturulması izledi. Sayıları 12'yi bulan GETAT etik kurulları bu alanda yapılacak araştırmaların alanında uzman kişilerce incelenmesine olanak sağlamaktadır.

“Dünya Sağlık Örgütü 2019 Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Küresel Raporu” nda ülkemizle birlikte üye tüm devletler tek tek incelemiş ve Dünya Sağlık Örgütü Genel Direktörü Sayın Tedros Adhanom GHEBREYESUS, GETAT uygulamalarının önemini şu sözlerle dile getirmiştir: “*Geleneksel ve tamamlayıcı tıp (GETAT), özellikle yaşam tarzından kaynaklanan kronik hastalıkların önlenmesi ve yönetimi ile yaşanan nüfusların sağlık ihtiyaçlarının karşılanması gibi birçok uygulama alanı olan önemli bir sağlık kaynağıdır ve genellikle gerekli değeri görmemektedir. Tüketicilerin bakıma ilişkin beklentilerinin arttığı, maliyetler hızla yükseldiği ve çoğu bütçenin durgun olduğu veya azaldığı bir zamanda birçok ülke, temel sağlık hizmetlerinin kapsamını genişletmeye çalışmaktadır. 21. yüzyılda karşılaşılan eşine rastlanmamış sağlık sorunları dikkate alındığında, GETAT'a yeniden ilgi duyulmaya başlanmıştır.*

Sağlık trendlerinin izlenmesi, Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) temel görevidir ve kanıta dayalı politikalar ile stratejik planlar oluşturmada ülkelere destek sunulmasının anahtarıdır. 179 DSÖ Üye Devletinin katkılarıyla hazırlanan bu raporda, GETAT alanında son yirmi yılda dünya genelinde kaydedilen ilerleme ele alınmıştır. Rapor, GETAT'ın ulusal sağlık sistemlerindeki rolünü kabul eden ülkelerin sayısının arttığını açıkça ortaya koymaktadır. Örneğin; 2018 itibarıyla 98 Üye Devlet GETAT'a ilişkin ulusal politika geliştirmiş, 109 Üye Devlet GETAT'a ilişkin ulusal kanun veya düzenlemeleri yürürlüğe sokmuş ve 124 Üye Devlet bitkisel ilaçlara ilişkin düzenlemeleri uygulamaya koymuştur.” (2).

Ve bugün geldiğimiz son noktada Kanıta Dayalı GETAT uygulamalarında bir basamak taşı sayabileceğimiz “Anadolu Tıbbı Dergisi” üçüncü sayısı ile yayın hayatının ilk 1 yılını tamamlıyor. GETAT alanında Uluslararası Akademik böyle bir eseri sizlere sunmak bizim için çok büyük mutluluk ve onurdur. Anadolu Tıbbı Dergisi'nin ilk sayısı Prof. Dr. Ayten ALTINTAŞ koordinatörlüğünde “Neden Anadolu Tıbbı?” sorularını aydınlatmak üzere her biri birbirinden kıymetli hocalarımızca hazırlanmış kıymetli bir eser oldu. Hem ilk sayı olması hem de Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzce marka-patent hakkı alınan “Anadolu Tıbbı / Anatolian Medicine” adının sizlerle paylaşılması adına tamamen ilkler olmuştur. Bizler inanıyoruz ki ülkemizde tekrar doğan bu tomurcuk tüm GETAT uygulayıcı ve araştırmacılarının destekleriyle, Anadolu'daki köklerinden aldığı güçle Hayat Ağacını yeşertecek ve yine Anadolu'nun köklerinden ve dünyadan gelen şifanın bilgisini mevcut tıbbında mutfağında işleyerek tüm insanlığa faydalı olacaktır.

Son olarak öncelikle bugünlere gelmemizde çok büyük destekleri olan Editörlerimiz Sayın Genel Müdürüm Prof. Dr. Ahmet TEKİN başta olmak üzere Prof. Dr. Hanefi ÖZBEK ve Prof. Dr. Levent ÖZTÜRK nezdinde emeği geçen tüm kurul üyesi hocalarıma, yazarlara ve çalışma ekibime teşekkür ederim.

Dr.Mehmet Zafer KALAYCI

Sağlık Bakanlığı

Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları Daire Başkanlığı, Ankara

KAYNAKLAR

- 1- Shefer-Mossensohn M. Ottoman Medicine: Healing and Medical Institutions, 1500-1700. Suny Press New York, 2009, p.22-24.
- 2- Dünya Sağlık Örgütü . (2019). Geleneksel ve tamamlayıcı tıp hakkında DSÖ küresel raporu 2019. Dünya Sağlık Örgütü. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/312342> . Lisans: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.